

Алехандро Ходоровски – „Танцът на реалността”

Безкрайният сън

На 17 години, без да си давам сметка, ме споходи първият ми осъзнат сън. Тъй като не бях подготвен за такова важно събитие, изпитах дълбок страх и реших, че страдам от аномалия... В първата част на съня се намирах в кино, в което прожектираха анимационен филм. Пейзаж с големи скали, постепенно размекващи се, за да се превърнат в тъмни струйки, които започнаха да преливат от екрана в залата. Тогава се видях седнал в центъра на просторното помещение като единствен зрител. Разбрах по безспорен начин, че сънувам, тоест събудих се в самия сън. Знанието, че всичко, дето съзирам, е нереално, че собствената ми плът там не съществува, че тази лава от разтопени скали, която поглъща креслата ред подир ред, е чиста илюзия, ме потисна. Опасността, въпреки че беше сън, ме плашеше. Поисках да избягам, но помислих: „Ако прекрача отвъд тази врата, ще вляза в друг свят и никога повече няма да мога да се върна в моя, може би ще умра“. Тогава усетих, че ме обзема паника! Единственият ми шанс за спасение бе да се събудя. Стори ми се невъзможно. Толкова невъзможно, колкото би било за теб, читателю, в този момент да вдигнеш поглед от книгата и да си кажеш: „Сънувам, трябва да се събудя“. Почувствах се в плен на чудовищен свят, който щеше да се опита да ме задържи. Положих огромни усилия да изляза от съня, бях като парализиран, не можех да мърдам нито ръцете, нито краката си, лавата се приближаваше към мен. Скоро щеше да ме погребее. Продължих отчаяно да се мъча да се събудя. Издигнах се от дълбините към истинското си тяло, което, подобно на презокеански кораб, дремеше на повърхността. Върнах се обратно в обвивката си и се събудих окъпан в пот, с разтуптяно сърце. Реших, че този сън, всъщност подарък, беше болест. Оттогава всяка вечер, когато си лягах, се чувствах застрашен. Боях се, че онирическият свят ще ме погълне завинаги.

Този страх ме подтикна да чета книги за сънищата, техните механизми, особености, начина да ги тълкуваш. Имаше различни типове сънища – сексуални, тревожни, приятни, както и терапевтични. В древността болните отивали в храма с очакването да сънуват богиня, която да ги излекува. Някои считаха сънищата за пророчески. Фройд ги натоварваше с мисията да показват нашите психически блокажи, неосъществени желания, аморални импулси, систематично придавайки символно значение на този или онзи образ. Според Юнг въпросът бе не да обясняваш онирическите събития, а да продължиш да ги преживяваш чрез анализ в будно състояние, за да видиш къде ще те отведат, какво послание ти предават. Съгласно всички тези тълкувателни методи обаче сънят е нещо, което получаваме с цел да го реализираме в рационалния свят. Това са символи, а не реалности. Често някой човек ни казва „Имах един сън“, никога „Посетих един сън“. Следващият етап, намиращ се отвъд рационалната интерпретация, се състои в това да навлезем в осъзнат сън, в който знаем, че сънуваме; знание, предоставящо ни възможност да работим не само върху съдържанието на съня, но и върху мистериозната си идентичност.

Когато Андре Брьотон ми препоръча да прочета изследването „Съновиденията и начините да ги управляваме“ от маркиз Ерве дьо Сен Дьони, издадено през 1867 г., проумях същността на въпроса: всички ние се държим като жертви на сънищата, като пасивни сънуващи, смятайки, че не можем да се намесваме. Често по време на сън имаме усещането, че сънуваме, но от страх или незнание веднага отхвърляме това чувство и се оставяме да бъдем похитени от сънищния свят. Ерве дьо Сен Дьони

обяснява своя метод за тяхното управление. Няма никаква много специална цел, не претендира да прониква в дълбоките мистерии на човешката природа, просто желае да „прогони неприятните образи и да благоприятства щастливите илюзии“.

След прочитането на това произведение оставих страха настрана и се хвърлих в приключението да опитомявам своите кошмари – като първо стъпало от превземането на сънищния свят. Осъзнатият сън не се постига чрез воля – трябва да се втурнем да го уловим, за което следва да се подготвим, като се въздържаеме от алкохол или други стимуланти от рода на чай, кафе или дрога; да хапнем лека вечеря и да не се излагаме на бомбардиране от телевизионни или кинообрази; да сме убедени, че е възможно по време на сън да осъзнаем, че сънуваме, и да потърсим някакъв елемент, жест, нещо, дето да ни покаже, че не се намираме в света, който наричаме реален. В началото, когато не различавах добре двата свята, при въпроса „Буден ли съм, или сънувам?“ се подпирах с две ръце във въздуха, сякаш на невидима маса, след което се оттласках. Ако тръгнах да се издигам, значи сънувах. Завъртах се във въздуха и се опитвах, докато успея да видя как летя, а да почувствам как летя. После започвах да работя върху съня си. Не искам да кажа, че това е единственият метод: всеки осъзнат сънуващ трябва да открие своя. Мисля, че при необятното количество неврони, формиращи мозъка ни, знаем всичко, но без да го съзнаваме. Имаме нужда някой да ни го разкрие. Сещам се за приказката за малкото лъвче, което, след като изгубило своите родители, било приютено от овца, която го отгледала сред стадото. Пораснало кротко, плашливо и общувало с тихичко мяукане. Веднъж стар лъв уловил една от овцете и се заел да я разкъсва, докато същевременно държал в плен боязливия млад лъв, затискайки го с лапа.

– Спри да трепериш, приятелче, и отхапи с мен една юнашка хапка.

При представата за сурово месо лъвчето повърнало, но все пак се почувствало обзето от странен копнеж. Не можело да спре да трепери, ала не било от страх. Непозната енергия разтърсвала тялото му. Звярът го завел до един спокоен поток.

– Погледни отражението си и ми кажи: овца ли виждаш? – То поклатило глава. – Какво тогава?

– Виждам лъв.

– Ти СИ лъв!

Младият лъв за първи път в живота си надал оглушителен рев и се хвърлил да поглъща останките от тревопасното.

Преди да разберем, че бихме могли да сънуваме осъзнато, подобна дейност не стои пред нас на дневен ред. Когато възможността ни се разкрие, започваме, първоначално бавно, а после все по-настойтелно да мислим за нея през деня и да се подготвяме за нощта. Сънуващият има памет, спомня си какво е планирал в будно състояние и е много вероятно да го осъществи. И малко по малко, с неизчерпаемо търпение, в продължение на години, да превземе онирическия свят. Не употребявам „превземам“ в смисъл на спечелване на битка или територия. За мен превземането е да изживяваш в цялата му пълнота света на сънищата, който е безкраен. В този процес изникват трудности, както и капани, и човек може да попадне в тях и да остане там с години, без да отбележи напредък. Те представляват периоди на суша, в които несъзнаваното отказва да ни предостави сънищната осъзнатост. Сънуваме безспир нощем, но се будим, без да помним нищо. Търпение. Вярно. Изведнъж, като разцъфващ цвят, отново се усещаме осъзнати и обитаващи друг свят. Тези сънища ни учат и показват до какво ниво на съзнание сме достигнали, даряват ни радостта от живота.

Първо трябваше да преодолее кошмарите. Сънищата ми гъмжаха от заплахи, сенки, смъртоносни преследвания, отвратителни деяния и явления, двусмислени сексуални

връзки, които хем ме възбуждаха, хем ми насаждаха чувство за вина. Там аз бях по-нисш персонаж в сравнение с нивото на съзнанието ми в реалния свят, способен да върша злодейства, дето в будно състояние никога не бих си позволил. Повтарях си много пъти, като своеобразна мантра: „Аз съм този, който сънува, такъв, какъвто се познавам буден, а не извратено и ранимо дете. Сънищата се случват в мен, те са част от мен. Всичко, което излезе наяве, съм самият аз. Тези чудовища са неизяснени страни от мен. Те не са ми врагове. Несъзнаваното е мой съюзник. Трябва да се изправя пред ужасните образи и да ги трансформирам“. Често имах един и същи кошмар: намирах се в пустиня и на хоризонта изскачаше – като огромен заплашителен облак – някакво творение на психиката ми, решено да ме унищожи. Будех се с писъци, окъпан в пот. Внезапно се уморих от това недостойно бягство и избрах да се жертвам. В апогея на съня, в състояние на осъзнат ужас, си казах: „Стига толкова, ще престана да искам да се събудя! Убий ме, гадино!“.

Творението се приближи застрашително. Аз стоях спокоен, неподвижен. Тогава огромната заплаха се изпари. Събудих се за няколко секунди и после отново кротко заспах. Разбрах, че самият аз подхранвам страховете си. Осъзнах, че това, което ни плаши, губи цялата си сила, щом спрем да му противодействаме. И започна дълъг период, в който винаги когато сънувах, вместо да избягам, се изправях пред враговете си и ги питах какво желаят да ми кажат. Малко по малко образите се трансформираха пред мен и взеха да ми се явяват като подарък – понякога бе пръстен, друг път златна топка или ключове. Успях да се уверя, че както всеки демон е паднал ангел, така и всеки ангел е въздигнал се демон.